

Spis treści

Wstęp	9
--------------------	---

1

Zarys rozwoju teorii i polityki konkurencyjności międzynarodowej	13
---	----

1.1. Podstawowe wnioski z historii gospodarczej świata	13
1.2. Konkurencyjność w skali międzynarodowej w świetle ważniejszych hipotez i teorii handlu międzynarodowego	18
1.3. Teoretyczne podstawy międzynarodowej wymiany czynników wytwórczych i konkurencyjność międzynarodowa	28
1.4. Konkurencyjność w skali międzynarodowej w świetle teorii lokalizacji działalności gospodarczej w świecie	42
1.5. Teoretyczne podstawy wzrostu gospodarczego i konkurencyjność międzynarodowa	54
1.6. Podsumowanie	60

2

Współczesne ujęcia istoty międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej	63
--	----

2.1. Definicje międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej i pojęć pokrewnych	63
2.1.1. Przegląd definicji syntetycznych	63
2.1.2. Przegląd definicji wieloczynnikowych	68
2.1.3. Ogólna ocena i wstępne wnioski	75
2.2. Międzynarodowa zdolność konkurencyjna, międzynarodowa konkurencyjność i międzynarodowa pozycja konkurencyjna	77

2.2.1. Międzynarodowa zdolność konkurencyjna	77
2.2.2. Międzynarodowa konkurencyjność <i>sensu stricto</i>	79
2.2.3. Międzynarodowa pozycja konkurencyjna	80
2.3. Podstawowe zależności między kształtowaniem się międzynarodowej zdolności konkurencyjnej, międzynarodowej konkurencyjności oraz międzynarodowej pozycji konkurencyjnej gospodarki narodowej ..	81
2.4. Podsumowanie	83

3

Czynniki determinujące kształtowanie się międzynarodowej zdolności konkurencyjnej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej	86
3.1. Kryteria podziału czynników i ich wstępna specyfikacja	86
3.2. Czynniki determinujące kształtowanie się międzynarodowej zdolności konkurencyjnej	88
3.2.1. Czynniki zależne i niezależne od analizowanego kraju	88
3.2.2. Czynniki podażowe, popytowe i podażowo-popytowe	92
3.2.3. Czynniki ujmowane w sposób eklektyczny	98
3.2.4. Czynniki ujawniające się w sferze realnej oraz w sferze regulacji ...	101
3.2.5. Czynniki syntetyczne jako informacje dla polityków gospodarczych	105
3.3. Czynniki determinujące kształtowanie się międzynarodowej konkurencyjności <i>sensu stricto</i>	112
3.3.1. Istota problemu	112
3.3.2. Rodzaje czynników i ich ogólna ocena	114
3.4. Kluczowe znaczenie sprawności systemu gospodarczego	119
3.5. System gospodarczy oraz kształtowanie się narodowych przewag komparatywnych i konkurencyjnych	125
3.6. Podsumowanie	127

4

Sposoby mierzenia konkurencyjności międzynarodowej	130
4.1. Uwagi wstępne	130
4.2. Pomiar międzynarodowej zdolności konkurencyjnej	134
4.3. Mierniki i metody pomiaru międzynarodowej konkurencyjności <i>sensu stricto</i>	143
4.3.1. Mierniki poziomu międzynarodowej konkurencyjności systemowej	144
4.3.2. Mierniki i metody analizy poziomu realnych zdolności gospodarki narodowej do konkurowania w skali międzynarodowej	147

4.4. Mierniki i metody pomiaru międzynarodowej pozycji konkurencyjnej	181
4.5. Wstępna ocena mierników i metod oraz zarys problemów do rozwiązania	185

5

Podstawowe modele analizy przewag komparatywnych i konkurencyjnych	190
---	-----

5.1. Zarys rozwoju zasady Ricardo i możliwości pomiaru skutków jej stosowania	190
5.2. Model przewag komparatywnych typu ricardiańskiego Guzka	191
5.3. Model przewag komparatywnych Griesa–Hentschela–Wiggenera oraz jego rozwinięcia	192
5.4. Model przewag komparatywnych i konkurencyjnych Ezeali-Harrisona	198
5.5. Model przewag komparatywnych i konkurencyjnych Siggela	199
5.6. Podsumowanie	202

6

Konkurencyjność międzynarodowa oraz procesy zbieżności i rozbieżności gospodarczej	204
---	-----

6.1. Istota problemu i zarys prób jego rozwiązywania w literaturze fachowej	204
6.2. Definicje międzynarodowej zbieżności i rozbieżności gospodarczej oraz podstawowe sposoby ich pomiaru	210
6.3. Charakter wzrostu gospodarczego i możliwości zbieżności realnej w świetle współczesnego dorobku teoretycznego	211
6.4. Podstawowe zagadnienia procesów zbieżności i rozbieżności gospodarczej w ujęciu przestrzennym	214
6.5. Znaczenie zbieżności systemowej	221

7

Podstawowe problemy kształtowania międzynarodowej konkurencyjności w okresie transformacji systemowej	224
--	-----

7.1. Główne różnice między gospodarką wolnorynkową i gospodarką centralnie planowaną oraz najważniejsze implikacje	224
7.2. Mechanizmy kształtowania międzynarodowej konkurencyjności oraz rozwoju powiązań zewnętrznych w gospodarce wolnorynkowej i centralnie planowanej	228
7.3. Strategie realizacji procesu transformacji	230
7.3.1. Strategia szokowa	230

7.3.2. Strategia stopniowego przechodzenia	233
7.4. Strategie transformacji mechanizmów rozwoju powiązań zewnętrznych	236
7.4.1. Strategia szokowa	237
7.4.2. Strategia powolnego otwierania gospodarki	242
7.5. Realizacja procesów dostosowawczych i regionalnej integracji gospodarczej jako wyzwanie rozwojowe	243
7.5.1. Istota regionalnej integracji gospodarczej oraz teoretyczne uwarunkowania jej skutecznego rozwoju	243
7.5.2. Instytucjonalne formy regionalnych ugrupowań integracyjnych oraz teoretyczne korzyści z regionalnej integracji i funkcjonowania mechanizmów dostosowawczych	246
7.5.3. Metody realizacji poszczególnych form instytucjonalnych integracji regionalnej	250
7.5.4. Procesy dostosowawcze do regionalnej integracji gospodarczej w okresie transformacji jako rozszerzenie procesu zmian instytucjonalnych	254
7.6. Transformacja systemowa jako przesłanka budowy gospodarki konkurencyjnej w skali międzynarodowej	255

8

Polityka kształtowania międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej	256
8.1. Zewnętrzne ograniczenia prowadzenia suwerennej polityki gospodarczej w warunkach współczesnej gospodarki światowej	256
8.2. Istota i cele narodowej polityki gospodarczej	259
8.3. Instrumenty krajowej polityki gospodarczej	265
8.4. Istota oraz instrumenty i środki zagranicznej polityki ekonomicznej	267
8.4.1. Zagraniczna polityka ekonomiczna jako część składowa krajowej polityki gospodarczej i polityki <i>sensu largo</i>	267
8.4.2. Instrumenty makroekonomiczne zagranicznej polityki ekonomicznej	269
8.4.3. Sfery bezpośredniego oddziaływania krajowych władz gospodarczych oraz instrumenty mikroekonomiczne zagranicznej polityki ekonomicznej	274
8.5. Współczesne koncepcje kształtowania międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej	279
8.5.1. Koncepcja strategicznej polityki handlowej	280
8.5.2. Koncepcja zlokalizowanego konkurowania i konkurencyjności międzynarodowej	282
8.6. Uwagi końcowe	285
Bibliografia	289

Józef Misala – profesor zwyczajny Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, pracownik Instytutu Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych SGH. Od 1999 r. profesor zwyczajny Politechniki Radomskiej oraz kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych i Integracji Regionalnej na Wydziale Ekonomicznym Politechniki Radomskiej.

Autor i współautor wielu publikacji z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych, zwłaszcza teorii, polityki i praktyki rozwoju wymiany międzynarodowej oraz funkcjonowania współczesnej gospodarki światowej. Były stypendysta Fundacji im. Alexandra von Humboldta i pracownik Instytutu Gospodarki Światowej w Kilonii.

Głównym celem prezentowanej książki jest przedstawienie podstawowych elementów teorii i polityki międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej poszczególnych krajów oraz ich grup w warunkach współczesnej gospodarki światowej. W książce zostały omówione: zarys rozwoju teorii i polityki konkurencyjności międzynarodowej; współczesne ujęcia istoty międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej; czynniki determinujące kształtowanie się międzynarodowej zdolności konkurencyjnej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej; sposoby mierzenia konkurencyjności międzynarodowej; podstawowe modele analizy przewag komparatywnych i konkurencyjnych; konkurencyjność międzynarodowa a procesy zbieżności i rozbieżności gospodarczej oraz polityka kształtowania międzynarodowej konkurencyjności gospodarki narodowej, w tym także w okresie transformacji.